

Bendrojo ugdymo turinio naujovės: LTKS ir bendrasis ugdymas

Jolanta Navickaitė

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos

Ugdymo departamento direktorė

Kompetencijomis grįstas ugdymo turinys

Komunikavimo kompetencija

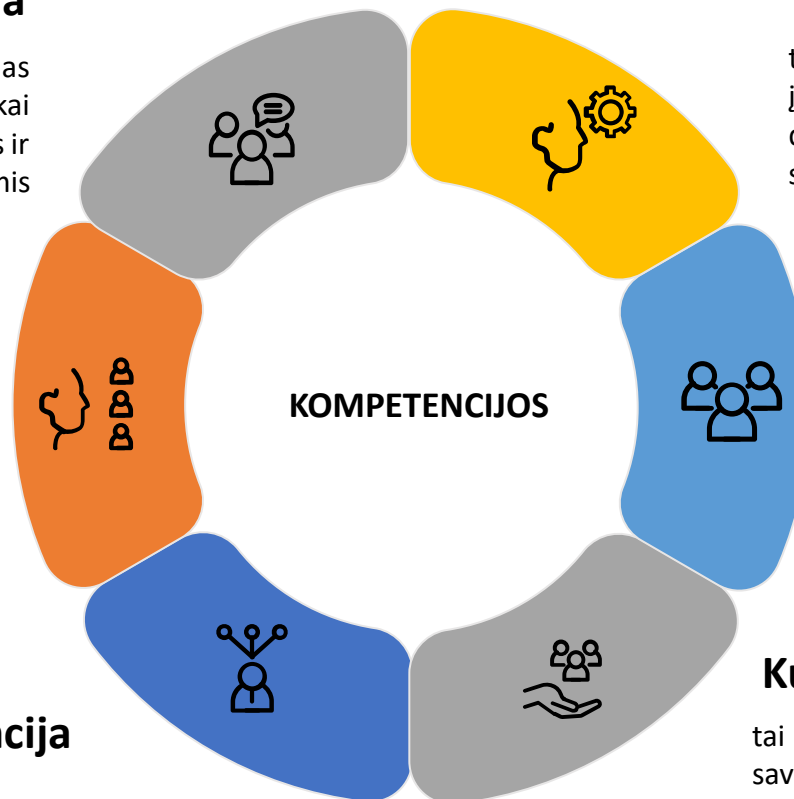
tai asmens gebėjimai kurti, perduoti ir suprasti žinias (faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas) etiškai naudojantis verbalinėmis ir neverbalinėmis priemonėmis ir technologijomis

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata

Kūrybiškumo kompetencija

gebėjimas tyrinėti, generuoti, kurti, vertinti sau ir kitiems reikšmingas kūrybines idėjas, produktus, problemų sprendimus

Pažinimo kompetencija

tai motyvacija ir gebėjimai pažinti save ir pasaulį, įgyjami įsisavinant [perimant] žmonijos kultūrinę patirtį. Ji apima dalyko žinias ir gebėjimus, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus

Pilietiškumo kompetencija

tai vertybės, nuostatos, supratimas ir praktinio veikimo gebėjimai, įgalinantys ugdyti pilietinį tapatumą ir stiprinti pilietinę galią, kartu su kitais kūrybiškai ir socialiai atsakingai kurti demokratišką visuomenę, stiprinti Lietuvos valstybingumą tarptautinėje bendrijoje

Kultūrinė kompetencija

tai kultūrinis sąmoningumas, pagrįstas žiniomis apie savo tautos, savo šalies, Europos ir pasaulio kultūros tradicijas, kultūrų įvairovę, dabarties kultūros reiškinius

Skaitmeninė kompetencija

tai asmens gebėjimas pažinti ir įvaldyti skaitmenines technologijas, kritiškai ir atsakingai naudotis jomis mokantis, dirbant ir dalyvaujant visuomenės gyvenime

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

SANDAI	SANDŲ RAIŠKA	...7-8 klasė	9-10 klasė...
DALYKO ŽINIOS IR GEBĖJIMAI	Mokymo(si) objektai ir sąvokos	Skiria sąvokos apibrėžimą nuo fakto ir taisyklės.	Atpažįsta dalyko sąvokų hierarchinę struktūrą.
	Pagrindiniai dalyko faktai ir idėjos	Atpažįsta dalyko idėją kaip faktus jungiančią mintį.	Mato dalyko turinį kaip idėjų rinkinį.
	Dalyko procedūros ir jų taikymas	Sieja taisykles ir procedūras su dalyko faktais ir sąvokomis.	Atpažįsta taisyklių ir procedūrų reikšmę dalyko idėjoms.
KRITINIS MĄSTYMAS	Dalykui būdinga mąstymo forma	Supranta sąvokos apimties priklausomybę nuo jos turinį sudarančių požymių.	Apibendrina sąvokas ir teiginius.
	Dalykui būdingas pagrindimo būdas	Naudoja dalykui būdingą euristinį (hipotetinį) samprotavimą.	Įžvelgia dalyko teiginių loginę struktūrą.
	Žinios skirtinguose kontekstuose	Reflektuoja apie tą pačią sąvoką skirtinguose kontekstuose.	Atpažįsta galimai klaidingas žinias naujuose kontekstuose.
PROBLEMŲ SPRENDIMAS	Kelia klausimus	Kelia klausimus motyvuojančius dalyko mokymąsi.	Kelia klausimus siekdamas įvertinti prielaidas.
	Identifikuoja problemas ir sprendimų idėjas	Randa ir naudoja problemų sprendimo idėjas įvairiuose šaltiniuose, bei pasitelkia įvairias priemones.	Suvokia pridėtinės vertės kūrimo ir naudojimo galimybes sprendžiant problemas.
	Sprendžia problemas ir įgyvendina idėjas	Analizuoja ir vertina savo ir kito asmens bandymus išspręsti problemą.	Įvertina riziką ir numato galimus atsitiktinumo šaltinius sprendžiant problemas ir įgyvendinant idėjas.
MOKĖJIMAS MOKYTIS	Reflektuoja mokymosi procesą	Vertina plataus akiračio ir specialių žinių reikalingumą interpretuojant informaciją.	Reflektuoja racionalumo, iracionalumo, vertybių vaidmens balansą renkantis mokymosi tikslus.
	Mąsto apie mąstymą (metakognicija)	Vertina naudojamų mokymosi strategijų efektyvumą ir modifikuoja savo veiksmus jei jie pasirodo neefektyvūs.	Vertina prielaidų svarbą ir pasitelkia skirtingus požiūrius.

Pasiekimai (mokymosi rezultatai)

Pvz., Fizikos bendrojoje programoje

pasiekimų sritys

pasiekimai

BP dalys

- Bendrosios nuostatos
- Dalyko tikslas ir uždaviniai
- Kompetencijų ugdymas
- Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- Pasiekimų raida
- Mokymo(si) turinys
- Pasiekimų vertinimas
- Dalyko modulis
- Išteklių

Klasės

Visi pasiekimai 7–8 klasių koncentras 9–10 (I–II gimnazijos) klasių koncentras

✓ **Gamtamokslinis komunikavimas (B)**

✓ B1. Tinkamai vartoja gamtamokslines sąvokas, terminus, simbolius, formules, matavimo vienetus.

✓ B2. Atsirenka reikiamą įvairiais būdais pateiktą informaciją iš skirtingų šaltinių, lygina, kritiškai vertina, klasifikuoja, apibendrina, interpretuoja, jungia skirtingų šaltinių informaciją.

✓ B3. Skiria objektyvią informaciją, faktus, duomenis nuo subjektyvios informacijos, nuomonės, pasirenka patikimus informacijos šaltinius.

✓ B4. Tinkamai ir tiksliai, laikydamasis etikos ir etiketo normų, vartoja kalbą skirtingais būdais ir formomis perteikdamas kitiems su fizika susietą informaciją, atlikdamas užduotis, tinkamai cituoja šaltinius. Naudoja skaitmenines technologijas.

✓ B5. Formuluoja klausimus, argumentais grindžia savo atsakymus.

✓ **Gamtamokslinis tyrinėjimas (C)**

Visi pasiekimai 7–8 klasių koncentras 9–10 (I–II gimnazijos) klasių koncentras

✓ C1. Paaiškina, kas yra tyrimas, įvardija tyrimo atlikimo etapus.

✓ C2. Formuluoja probleminius klausimus, su jais susietus tyrimo tikslus ir hipotezes.

✓ C3. Planuoja tyrimą: pasirenka tinkamą tyrimo būdą, priemones, medžiagas, tyrimo atlikimo vietą, laiką bei trukmę, numato, kaip

Pasiekimų raida kiekviename mokomajame dalyke

Pvz., Fizikos bendrojoje programoje

Mokinių pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

pasiekimų sritys →

pasiekimų raida →

Pasiekimas	Pasiekimų raida	
	7–8 klasių koncentras	9–10 (I–II gimnazijos) klasių koncentras
Gamtos mokslų prigimties ir raidos pažinimas (A)		
A1. Įvardija ir paaiškina, ką tiria fizikos mokslas, kokias problemas sprendžia. Pateikia teorinių ir taikomųjų fizikos mokslo sričių pavyzdžių.	Pateikdamas pavyzdžių paaiškina, kaip fizika ir kiti gamtos mokslai leidžia pažinti ir suprasti gamtos ir technikos objektus, procesus, reiškinius bei numatyti procesų, reiškinių pasekmes. Apibūdina fizikos mokslo galimybes sprendžiant įvairias šiuolaikines problemas bei priimant sprendimus. Pateikia teorinių ir taikomųjų fizikos mokslo sričių pavyzdžių (A1.3).	Paaškina, kaip remiantis fizika ir kitais gamtos mokslais galima pažinti mus supantį mikro ir makro pasaulį kaip visumą. Nusako fizikos mokslo galimybes ir ribas sprendžiant įvairias problemas bei priimant sprendimus. Įvardija sąsajas tarp fizikos mokslo teorijų ir jų praktinio taikymo (A1.3).
A2. Apibūdina fizikos mokslo teorijų, modelių kūrimo, pagrindimo principus, paaiškina teorijų, modelių kitimą.	Paaškina, kad fizikos mokslo teorijos, modeliai kuriami remiantis žmonijos sukauptomis teorinėmis ir praktinėmis žiniomis, kad tyrimų metu įgytos žinios leidžia geriau suprasti, patvirtinti ar paneigti teorijas ir modelius. Nurodo, kad fizikos mokslo modeliai, teorijos gali vystytis jungiant skirtingų mokslų idėjas, kad fizikos mokslo žinios ir pasaulio suvokimas kinta, atsiradus tyrimų metu patvirtintų naujų įrodymų (A2.3).	Paaškina, kad fizikos mokslo teorijos, modeliai kuriami ir patvirtinami plėtojant žmonijos sukauptas žinias ir renkant įrodymus, tikslinami pagrindžiant naujais įrodymais. Aptaria fizikos mokslo teorijų ir modelių vystymosi istoriją, įvardija veiksnius (pavyzdžiui, visuomenės poreikiai, nauji atradimai ir kt.), skatinančius peržiūrėti teorijas ir modelius (A2.3).
A3. Įvardija moksliniams tyrimams taikomus etikos reikalavimus. Sieja etikos normas su fizikos mokslo raida ir prognozuoja jų kitimą.	Aptaria etikos normas, pagrindžia jų būtinumą moksliniuose tyrimuose (A3.3).	Aiškina galimą mokslinių tyrimų poveikį gamtinei ir socialinei aplinkai. Pagrindžia etikos normų būtinumą moksliniuose tyrimuose (A3.3).

LTKS bendrajame ugdyme

SAVOKOS: kvalifikacija ↔ išsilavinimas

LTKS lygiai	Išsilavinimas ir jį patvirtinantis dokumentas
IV lygis	Vidurinis išsilavinimas Brandos atestatas
III lygis	Pagrindinis išsilavinimas Pagrindinio išsilavinimo pažymėjimas
II lygis	
I lygis	Pradinis išsilavinimas Pradinio išsilavinimo pažymėjimas

Išsilavinimo susiejimas su LTKS yra numatytas Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo apraše, LTKS lygių įrašymas išsilavinimo dokumentuose nuo 2023 m. įtvirtintas Pažymėjimų ir brandos atestatų išdavimo tvarkos apraše.

AČIŪ UŽ DĖMESĮ!

Susisiekime el. p.

Jolanta.Navickaite@smm.lt